

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

PÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyilt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Dr Nagy György beszéde.

(Tartotta a képviselőház május 25-iki ülésén.)

Nagy György T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Ha nem lett volna is szándékomban felszólalni a gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszonyt szabályozó törvényjavaslat tárgyalásánál, még akkor is egyes itt elhangzott beszédek azt tartozó kötelességemmé tennék. Ugyanis szocialista, demokrata és nemzetiségi képviselő társaim, elhangzott beszédekben úgy tüntették fel magukat, mint hogyha a munkásosztály, sőt a kisgazdák érdekeinek kizárólagos képviselői lennének a parlamentben, mintna a szociális szellem ébrentartása és ápolása egyedül az ő hivatásuk lenne. Másfelől pedig egyes elhangzott beszédek, megengedem, sőt hiszem, hogy jóhiszeműleg, de tévedésből abba a ferde világításba helyezték a tárgyalás alatt levő jogviszony szabályozásának kérdését, minthogy ha az egyiknek nyújtott előny a másiknak veszteségét idézné elé, mint hogyha az egyiknek megadott életfeltétel a másiknak pusztulását okozná. Az ilyen felfogás ellen tiltakoznunk kell és tiltakozni kell elsősorban a függetlenségi pártnak, a melynek év tizedes ragyogó tisztasága multja bizonyítja, hogy a míg egyfelől mindig elismerte a nagybirtokosnak nemzeti hivatását, elismerte annak történelmi jogosultságát, másfelől hű védelmezője volt a kisgazdák érdekeinek, támogatója volt a munkás és a cseléd igazságos törekvéseinek.

Nekünk, a függetlenségi pártnak a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot elvünk, eszményünk, politikai hitvallásunk magas piederstáljáról kell hogy elbíráljuk. A függetlenségi párt minden tagját át kell hogy hassa az az erős, az az igaz meggyőződés, hogy küzdelmünket csak úgy koszoruzhatja győzelem, csak úgy építhetjük fel a nemzeti függetlenségnek templomát, ha az épületnek vakolatát a cselédnek verejtéke, a kisgazdának nemeslelkűsége és a nagybirtokosnak áldozatkészsége egyaránt megszenteli. Nekünk, a milyen igaz szeretettel tartjuk testvérünknek a földnélküli cselédet, ép úgy nem szabad irigységgel tekintenünk az ezer holdak hatalmas gazdáira sem. A termelésnek két tényezőjét, a tulajdont és a munkát egyformán meg kell becsülnünk. Hirdetem, hogy valamint a munka nem lehet a tulajdon zsarnokává, ép úgy a tulajdon sem teheti rabszolgájává a munkát. Az igaz jogegyenlőség nemcsak a jogoknak, hanem a kötelességeknek is egyenlőségét jelenti és a hogy elítélem azt a munkást, a ki két karja erejét tétlenül hevertette, a nemzeti termelésben részt nem véve, jogot követel a mindennapi kenyérre, ép úgy elítélem azt a nagybirtokost aki nem érzi át, hogy vagyonának emberi, társadalmi és nemzeti kötelességei vannak.

Kossuth Lajos a függetlenségi eszme örök dicsőségű apostola 1847 november 29-én a közteherviselés kérdésében tartott korszakalkotó beszédjében így szól a nemességhez (olvassa): „Én nem óhajtom azt, hogy a nemesség semmivé legyen, hanem óhajtom, hogy legyen első

szögletköve a háznak, legyen a többi polgárok között, mint testvérek között a hű elsőszülött. Ura nem lehet, de lehet vezére ennek a nemzetnek. Gyönyörű hivatás ez, ezt tartsa meg, ezt megtarthatja. Az áldozathozatalnak önkényes műve legyen egy új boglár történelmi koszorujában. A fenforgó kérdés nem lehet köztünk pártkérdés, nem lehet a nemesség s a nép között sem az, mert az mindnyájunknak közös érdeke.”

Azt hiszem, t. képviselőház, nem fordulhatunk méltóbb szavakkal a magyar gazdaközönséghez és nem fejezhetjük ki szebben az ő nemzeti hivatásukat, mintha Kossuth Lajosnak a nemességhez mondott szavait most hozzájuk, a magyar gazdákhöz intézzük.

T. képviselőház! Én a magam részéről szükségesnek tartom a gazda és a cseléd közötti jogviszony szabályozását mint szociális értékű és szociális tartalmu alkotást. Nem írom alá Buday Barna t. képviselőtársamnak azt az állítását, hogy a magyar gazdaközönséget aggodalomba ejtette az a szocialisztikus szellem, a mely ebben a parlamentben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kérvényének támogatásánál megnyilatkozott. A magyar gazdaközönség hivatásának mindig tudatában volt, a nemzeti fejlődésnek zászlóvivőjeként szerepelt és az áldozatkészségben sohasem volt szűkkeblű s így ha valami, a mi ennek a kérvénynek tárgyalásánál aggodalomba ejtette, akkor az a néhány sötét színű, középkori felfogásra valló hang lehetett az, (Ugy van! a közepen.) a mely a parlament érzés és gondolatvilága megnyilatkozásának összhangját olyan fájóan, olyan bántóan megzavarta.

De nem értek egyet, t. képviselőház, Okolicsányi László t. képviselőtársamnak antiszociális felfogásával sem, aki azt állítja, hogy szükséges a gazdára nézve, hogy a felnőtt cselédnek felett is gyakorolhassa a házi fegyelem jogát, mert a nélkül nem tud rendet tartani, a nélkül a gazdának aláülyed a tekintélye. (Ugy van a baloldalon.)

En, t. ház, az önbíráskodást nem tarthatom jogosabbnak, nem tarthatom erősebbnek, mint a törvény által alkotott hatóságoknak erejét. És ha a másik osztály is az önbíráskodás jogára helyezkednék, akkor elkövetkeznék az ököljognak szomorú korszaka, a mely anarchiába, pusztulásba sodorná ezt az országot.

A szocialisztikus szellem felébredéseért nincs mit aggódnunk. Ebben az országban azok, a kik nemcsak szóval, hanem lélekben is egy Kossuthot, egy Apponyit, egy Justh Gyulát vallanak vezérükül, azok csak örvendeni tudnak a szocialisztikus szellem felébredésének. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Hasonlatos ez a szellem az Ezeregy Éjszaka meséjének ahhoz a szelleméhez, a mely századokig volt elzárva egy szűk palackban a tenger nehéz, haragos hullámai alatt. Az elzárt szellem az első században azt ígerte, hogy felszabadítójának kincsét, vagyonát fog adni. A második században hatalmat, boldogságot, szászágot ígért. S hogy akkor is készt a segítő kéz, a mely

felnyitotta volna börtönének zárját: megesküdött, hogy felszabadítóját el fogja pusztítani.

Igy a szocialisztikus szellem is az idők tengereben, az előítéletek palackjában századokig el volt zárva. És az a nemzet, a mely idejekorán feltörti zárját: nagygyá, hatalmassá, boldoggá lesz; de a mely későn végzi a felszabadítás munkáját: a maga romlását idézi elő, mert az a diadalmas új szellem összetöri a régi életnek szűk kereteit, romba dönti a mult minden alkotását és vér, pusztulás fogja jelezni nyomdokát.

Meg kell tehát nekünk is értenünk az idő parancsoló szavát és hogy megértette a mostani kormány annak bizonyossága az előterjesztett törvényjavaslat, a melynek indoklásában ezt a szükségletet a következő szavakban ismeri be: Évek óta közöhabítás, — mondja az indoklás — hogy a gazdasági cselédnek szolgálati viszonyai az 1876: XIII. t. cikk módosításával újból szabályoztassanak, egyfelől azért, mert ez a törvény az azóta lényegesen megváltozott viszonyok közt nem felel meg mindenben sem a gazda, sem a gazdasági cseléd érdekeinek, de másfelől azért, mert a régi törvényből hiányoznak mindazok a szociális értékű rendelkezések, amelyeknek megállapítására már a nemzeti termelés zavartalan menetének, a társadalmi béke biztosításának szempontjából szükség van.

Hogy azután ez a javaslat ebben a formájában, ily szövegezésben eler-e a kitűzött célt, azt később teszem bírálat tárgyává. De hogy nem minden törvény váltja be a hozzá fűzött várakozást, annak fényes bizonyossága épen az 1876. évi XIII. törvények, a cseléd törvényre lett javaslat, a mely Tisza Kálmán szavai szerint hiányt volt hivatva pótolni es mindenütt közmegegyezéssel találkozott, a mely szerint szociális rendet alkotott ott, a hol nem volt, a mely jogérzékét állapított meg és szilárdított meg ott, a hol hiányzott vagy pedig ingadozott. Hogy pedig Tisza Kálmán óhaja pium desiderium volt, annak bizonyossága az, hogy a kormány kötelességének tartotta ezt a mostani törvényjavaslatot előterjeszteni.

T. képviselőház! Bár, amint említettem, szükségesnek tartom a gazda és a cseléd közötti jogviszony szabályozását, a törvényjavaslat előterjesztését nem találok időszerűnek. (Mozgás.) Nem azért, mintha ezt a parlamentet, a mely épen az általános választói jog törvénybe iktatására van hivatva, nem találnám méltónak, erősnek, képesnek, hogy ezt a nagy horderejű szociális reformot is megvalósíthassa, de nem találok időszerűnek egyfelől azért, mert a nemzet fölünk más feladatok megvalósítását követeli; elsősorban követeli ígéreteinek beváltását, a vállalt kötelezettségek teljesítését, követeli az alkotmánynak biztosítékokkal való költséncölését; (Igaz! Ugy van!) de nem találok időszerűnek a törvényjavaslatot azért sem, mert az alap, amelyre a törvényt fel kell építeni, nincs előkészítve. Ez az alap pedig a gazdáknak osztálya.

Előbb ezt az alapot kellett volna

okszerű gazdasági törvényekkel, helyes adótörvényekkel, progresszív földadóval, a letminimum adómentességével, a póttartalékosok kedvezményeinek kiterjesztésével, olcsó igazságszolgáltatással, jó közigazgatással erőssé tenni, (Helyeslés.) hogy akkor megbírhassa az új szociális ferheket. A mily nagy örömmel halottam a t. földművelésügyi miniszter urtól, hogy gazdasági politikájának sulypontját a kisgazdára és azok érdekeire alapítja, ép oly szomoruan gondolok arra, hogy ezt az alapot a szabadelvű kormányzásnak, hogy ne mondjam gyilkos könnyelműséggel, a kisgazda független hitvallása miatt szándékosan, tudatosan elhanyagolta. (Igaz!) Hiszen ha az 1867 óta hozott idevonatkozó törvényeket vizsgáljuk, az adótörvények, különösen a II. osztályu kereseti adó igazságtalansága, a boritaladótörvény rendelkezései, a kisüstön való szabad főzés jogának eltörlése, az erdő- és mezőrendőri törvény, a tagosítás és arányosítás elsősorban különösen a kisgazdára sérelmesek, azoknak életét nehezítik meg. Én tudom azt, hogy a kisgazda szereti a maga cselédjét, örvend annak előhaladásán, kívánja annak boldogulását, nem akar a cseléd emberi méltóságára törni, nem akar a cseléd testi épisége ellen vétkezni; de ha a gazdaközönség lelkéből egy-egy jaj mégis felszakad ennek a törvényjavaslatnak a tárgyalásakor, ennek oka az, hogy a kisgazdák érzik a maguk erejének gyengeségét és attól félnék, hogy összeroskadnak ezen új teher sulya alatt s magukkal, övéikkel együtt nemzetüket is a pusztulásba rantják.

A gazdaközönségnek nagy megterhelését, megpróbáltatását tétlenül nem nézhetjük. Ezen segíteni, változtatni kell. Változtatni azonban nem úgy, a hogy maguk a gazdák sem kívánják, hogy a cselédnek, a gyenyébbnek jogait csorbítsuk meg, a cselédnek emberi méltóságát megálázzuk, szabadságát korlátozzuk és különben is nehéz életét még nehezebbé tegyük, hanem úgy, hogy az állam elmulasztott kötelességének tudatára ébred és a kisgazdák terhet a maga vállára veszi át. Ez kötelessége. Így óhajtanám ennek a kérdésnek rendezését és a részletes tárgyalás során lesz alkalom a lakás, a temetés, a gyógykezelés, az iskoláztatás költségeinél rámutatni azon kötelességekre, a melyek az államot terhelik a kisgazdák szemében.

Nem helyezem én a nagybirtokosok és a kisgazdák érdeket ellentétbe, de hiszen világos, hogy az ezerholdas birtokos egyfelől a sors kedvezése folytán könnyebben meghozhatja az áldozatot, másfelől pedig az is elvitathatlan, hogy a nagybirtokosok áldozatuk ellenértékét, legalább részben, a törvényjavaslat 5 és 57. §-aiban foglalt intézkedések által megkapják. Mert hisz az utlevél kiállításának tilalma és a bérharc elleni intézkedések elsősorban, sőt mondhatnám kizárólagosan a nagybirtokosnak javát szolgálják.

Az a kisgazda, a ki egy fedél alatt él a maga cselédjével, a ki a templomban vele egy padban imádkozik,

aki vele egy tából eszik, aki legfeljebb annyiban különbözik cselédjétől, hogy ő kel fel legelőszőr, a munkában ő az első, ő vágja az első rendet, a pihenésben ő az utolsó. mert a pihenés óráit is a számadás gondjai rövidítik meg, ez a kiscgazda nem kell attól féljen, hogy sztrájkolni fog a cselédje, az az egy-két ember vagy pedig ott hagyja és kivándorol Amerikába. (Igaz! Ugy van!) Ezért hangsúlyozom és ismétlem, hogy e két paragrafusnak intézkedése elsősorban a nagybirtokosok javára szolgál. Én a magam részéről e két paragrafusban ebben a szövegében változtatlanul nem vagyok hajlandó elfogadni. Kívánatosnak tartom, hogy jogos, megérvelt, indokolt esetben a szolgálat ideje alatt is lehessen a cselédnek utlevelet adni, másfelől pedig a sztrájkra vonatkozólag kívánom, hogy a büntetést ahhoz a feltételhez kössük, hogy a gazdát az elvállalt kötelességek teljesítésének megtagadásával jogtalan engedmények megadására kényszerítették. Még ebben az esetben is azt kívánom, hogy ne a közigazgatósági hatóság, hanem a bíróság ítélkezzen, mint a büntetőtörvénykönyv 177. §-ban meghatározott analog vétségek esetében.

Azért kívánom, hogy az említett engedmény jogtalan legyen, mert a mindennapi élet gyakran teremt olyan helyzetet, mikor a mindegyik gáton diadalmaszkodni akaró hatalmas, erős, életöszön kényszeríti azt a cselédet újabb engedmények elnyerésére.

Hivatkozom a földmívelésügyi miniszter urra. A földmívelésügyi miniszter ur mondotta, hogy erkölcsi kötelességének tartja, hogy a cselédjének sertését a sertésvész elpusztította, a magából adjon neki ajándékul, hogy éhen ne vesszen a cseléd. Ha apaállata pusztul el a cselédnek, kisegíti a magából. Ha azt látja, hogy a cseléd háza mellett egy kis föld van, mely megélhetéséhez szükséges, azt a kis darab földet átengedi a cselédnek és használatába adja. Hol a gazdának ily erős, ily éber az erkölcsi kötelesség-érzete, ott nincs szükség törvényes intézkedésre. De vajjon ha az élet ezen parancsoló szükségéi beállanak egy rossz gazdával szemben, marad-e más fegyvere a cselédnek a sztrájk jogánál?

A sztrájkra vonatkozólag különben az összes szociológusok egyetértenek abban, hogy vannak viszonyok, vannak az életnek körülményei, mikor jogosult a sztrájk. Szemelvényeket jegyeztem ki magamnak Marx művéből: „Das Kapital”-ból, Jaurès, Bebel beszédeiből, azonban ezeknek felolvasásával nem akarom igénybe venni a t. ház figyelmét, mert tegnap Mezőssy államtitkár ur a maga nagyértékű beszédében már rámutatott a szociáldemokráciának a sztrájkkal elfoglalt álláspontjára. Most csak arra hivatkozom, hogy más tudósok is, kiket ellenségük sem nevezhet szociálistáknak, mint például a francia Leroy-Beaulieu azt állítja munkájában, hogy vannak esetek, mikor jogos igényekhez másképp, mint sztrájk útján hozzá nem juthat a munkás.

Ebben a házban is a néppárt tudós tagja, Giesswein Sándor, ezen felfogásnak adott igazat. Be kell ismerni azt, hogy csak a nyomor, a megélhetés, a mindennapi kenyér gondja készíti legelőszőr sztrájkra az illetőt, mert a jólét nem sztrájkol. Sztrájkoló királyokról még nem tud semmit a világtörténelem. (Derűtség. Egy hang balfelől: Bár azok sztrájkolnának!)

Ha ez a törvényjavaslat csak egyszerű módosítása az 1876. évi XIII. törvényeknek, akkor készséggel elismerem, hogy sok haladás van benne a multhoz képest; de ha ez a törvény egy szociális értékű alapkö akar lenni a felépítendő Nagy-Magyarországhoz, akkor még nagyon sokat kell változtatni rajta; változtatni kell

különösen a kiscgazdák javára és a cseléd emberi méltósága és szabadsága érdekében. (Ugy van! középen.)

Hangsúlyoztam és hangsúlyozom azt, hogy ezen törvényjavaslatnak tárgyalásánál az egyes pártoknak közösi hitvallása is figyelembe vendő. A 67. es pártok az Ausztriával való közösséget akarják fentartani. Ehhez az áldatlan munkához sem a kiscgazdák, sem a cselédek segítségére sohasem számíthatnak; míg a függetlenségi párt a független, önálló Nagy-Magyarországot akarja felépíteni s ennek a célnak megvalósításában eddig is leghívebb testvéreink, védőink és fegyvertársaink a kiscgazdák voltak.

Nagyon szépen mondja Rátkay László szeretett képviselőtársam, hogy ma már divatban van függetlenségi elveket vallani, de volt idő, mikor a győzelmet csak a kiscgazdák hűsége, kitartása, érintetlen becsületessége biztosította. (Igaz! Ugy van! balfelől.) A kiscgazdák osztályát kötelességünk megvédeni, megélhetését megkönnyíteni.

Másfelől pedig hiszem azt, hogy ha a felépítendő hidon, az általános választói jog „hidján”, a cselédek is az alkotmány várába jöhetnek, bennük megbízható, hűséges fegyvertársakat fogunk találni. A cselédekre idézem Kossuth Lajos szavait, a melyeket 1847 november 29-én mondott. Azt mondja Kossuth Lajos: „Mindnyájunknak szívét megdobogtatja az a vágy, hogy a szabadság közkincesé legyen, hogy a jog minél többekre kiterjesszék, nem lehetünk tehát olyan fonák szándékkal, hogy mikor a szabadság védőit szaporítani akarjuk, akkor munkánkat ritkítással kezdjük meg.”

Én is úgy folytatom, nem lehetünk olyan fonák szándékuak, hogy mikor a jövő nagy nemzeti küzdelmekben a cselédekre, mint barátokra, mint fegyvertársakra van szükségünk, akkor ellenségeinkké tegyük őket (Helyeslés.)

T. képviselőház! A részletes tárgyalás során többször lesz alkalmam megszólaltatni a függetlenségi eszmének egy kristálytiszta jellemű arany szívű, acelmeggyőződésű vezérére, Irányi Dánielt, a ki az 1876. évi törvény tárgyalásakor a demokráciának, a jogegyenlőségnek, a humanizmusnak zászlóvivője volt. A kik nem divatból függetlenségre, hanem szívből és meggyőződésből, azoknak zászlót kell hajtaniok Irányi felfogása előtt, azok csak az ő és Kossuth Lajos szellemében ítélkezhetnek.

T. képviselőház! Abban a házban, hogy a törvényjavaslat részleteiben módosítva, erős vára lesz a gazdának és a cselédnek egyaránt, azt a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. (Élénk helyeslés és éljenzés. A szónokot számosan üdvözlük.)

Farkaslaka pusztulása.

Szinte hihetetlen és rémmesébe illő, súlyos elemi csapás érte szombaton délután Farkaslaka községet, mely rövid néhány perc alatt a legnagyobb nyomorba, majdnem halálra jutatta az egész lakosságot. Egy jelen volt szemtanútól a következő borzalmas részleteket kaptuk: Szombaton délután, — mikor Székelyudvarhely is sűrű, nehéz fekete felhők tornyosultak az égen, melyek később erős jégesőt zúdítottak a városra, — Farkaslakán rémítő pusztítást okozott a forgószél, mely előbb már a többi községeken is végig futott a nélkül, hogy nagyobb kárt okozott volna, mert csak közvetlen Farkaslaka alatt érte el óriási, pokoli erejét. Ragyogó napfényben, váratlanul csapott le ránk; a láthatár egy pillanatra elsötétült és úgy látszott, mintha egy tölcseralakú nagy szürke felhő ereszkedett volna le az égboltozatról. Olyan erővel, olyan zugással, rémületes zajjal járt, hogy azt hittük, már a végítélet napja következett el. A lakosság egy nagy része még a mezei munkával

foglalkozva, a falun kívül volt a kertekben, de a kik otthon maradtak, ki sem mertek lépni házaikból, ha nem térdre roskadva imádkoztak átatosan az eget Urához. Az orkán pedig ezalatt feltartóztatlanul véggezte pusztító munkáját. Évtizedes, derékvastagságú fákat gyökerestül tépett ki és eldobálta, magával sodorta nagy távolságokra; a házak tetejét, mint a könnyű pelyhet, úgy kapta szárnyaira és a levegőben ezer meg ezer apró szilánkokra tépdeste, morzsolta és úgy szanaszét hárta, hogy a tulajdonosok se ösmerhettek többé rá; a jegyző udvarán, ahol éppen a mosást fejezték volna be, a teknőket, dézsákat, ruhákat szerte hárta egész a község széléig, a hol a vihar csillapultával csak nehezen és részben lehetett összeszedni. Iszonyat és rémület szállta meg a lelkeket; több mint 40 ház fedelét tette teljesen tönkre. csak a templom fedelének irgalmazott, talán azért, mert az Ur gondviselése örködött fölette. Azonban a templom ablakait is bezúzta és azokon keresztül óriási kődarabokat, zsindeyeket és gerendaszilánkokat dobott a templomba, mely bensejében szintén csak a siralmas pusztulás képét mutatta. Az orkán ezután erejéből veszítve, a község határán már kevesebbet pusztított és mikor a halálra rémült lakosság első ije delméből némileg magához tért, akkor sirás és jajgatás követte a buzgó imádságot, mert az egész község a pusztulás legsiralmasabb állapotában tárult a szemlélő elé. Egy talpalatnyi föld nem maradt tisztán; mindenütt tetőrészek, nagy kődarabok, zsindeyek, gerendák torlaszolták el a járást; a megmaradt néhány képmény a tetőtlen házakon úgy mered ég felé, mint a temető szomorú fejfái. Több mint 40 ház lett egy pillanat alatt fedőtlen és a szegény lakosság szenvedett kára jóval fölmúlja a hatváner koronát. És ez az egész borzasztó Istenítélet nem tartott annyi ideig sem, mint ameddig az ember elmondani, vagy leírni képes. Szerencsére emberéletben nem esett kár, csak egy öreg aszszonyt kapott el a szélvész, a földre teperte és a háztetőkről reá hulló cserepek a térdét sebesítették meg; azonban baja nem veszélyes.

A babonával telített nép persze túlozta, nagyolta a dolgot: ördögszekerről, tűznyelvű sárkányról és többféle boszorkányságról mesél, de tudományos szempontból érdeklődünk a nem mindennapi jelenség iránt és a következőkben adjuk annak magyarázatát a Pallas Nagy Lexikon IV. és VII. kötete nyomán: A forgószél általában egy barometrikus minimum körül keringő szélrendszer. A levegő a minimum körül spirális alakjában tódul befelé, még pedig a déli földgömbön egyértelműen az óramutató járásával, az északi földgömbön ellenben ellenkező irányban. Tulajdonképpen Ciklop, mely alatt szűkebb értelemben azelőtt e néven a trópusok félelmetes erejű viharjait ismerték, azokat az erős forgószéleket, melyek néha rémítő pusztításokat okoznak. Virágzó városoknak és a vegetációnak teljes elpusztulása mutatja a ciklonok nyomát, nem is említve azt a sok emberéletet és számos hajót, melyek a ciklon tombolásának áldozatává lesznek. Népünk forgószél alatt csendes és nyári meleg időben kis területen hirtelen kerekedett, kavargó szelet ért, mely könnyű tárgyakat, port, faleveleket felkap és a magasba sodor. Ezek erősség tekintetében messze elmaradnak a forgatagoktól, melyek lényegükben szintén forgószélek, de melyekben a felszálló légáramlat nehéz tárgyakat is képes a magasba emelni. A forgatag átmérője igen különböző, néha csak 1 méter, de van 100 méternyi is. Nem érnek fel igen magasra, rendszeren az alsó felhőkön alul maradnak, de erősségük oly nagy, mint a tropusi viharoké; a forgatag messziről nézve

mint tölcser ereszkedik le a felhőkről, melynek alsó végén, ha szárazföld fölött halad el homokat kap fel, úgy, hogy hatalmas porfelleghez hasonlít, melyben néha elektromos kisülések is fordulnak elő, ez a homokforgatag; ha pedig víz fölött halad el, akkor azt turja fel és keringőzve szívja a magasba; ez a vízforgatag.

A tornádó szintén a forgószélekhez tartozik. Igen erős szélrohamok jellemzik, melyek sűrű fellegzet, erős zápor, jég és dörgés kíséretében igen gyorsan tovahaladnak, úgy, hogy egy helyen alig időzik többet egy percnél, de ez is elegendő, hogy borzasztó pusztításokat vigyen véghez, melyek haladásának irányát élesen jelölik. A tornádó tulajdonképpen hazája Észak-Amerika. Tikkasztó meleg előzi meg, azután kupaalakú földig érő felhő közeledik, záporral és tomboló viharral, mely fákat leterít, házakat összedönt, mire gyorsan elvonul, úgy, hogy az egész félelmetes jelenség inkább ciklonális irányú tisztán kideríthető.

Az elmondottak után talán megállapíthatjuk, hogy Farkaslaka pusztulását ilyen tornádó féle ciklon okozta, mert a szemtanútól kapott adatok teljesen megegyeznek a tudományos fejtegetésekkel. A pusztulás híre városunkban csakhamar elterjedt, sokan kerekparon, kocsikon mentek a pusztulás színhelyére vásárnap és mindannyian megerősítik, hogy ehhez hasonló borzasztó pusztulást még életükben nem láttak. Résztvétel, sajnálattal és lelünk mélyeség fájdalmával közöltük e hírt és csak azt kívánjuk, hogy a Mindenható óvja meg Székelyföldünket hasonló csapásoktól. Mi pedig most, mikor a jótékony és elengedhetlen kötelességünk, tegyük meg mindent, hogy székely szomszéd testvéreink nagy nyomorán, nagy baján segíthessünk és járuljunk filléreinkkel felszólalásukhoz, hogy hajlékaikat minél előbb ismét fedél alá juttathassák.

A „Székely Udvarhely” szerkesztő-sége e célból minden legkisebb adományt köszönettel fogad és hirlapilóg nyugtáz.

LEGUJABB.

Ludvigh Gyula az államvasutak elnökgazdátja megrendült egészségi állapotára való tekintetből távozni készül állásától; nyugdíjaztatói kérvényét még márciusban beadta írásban és feltétlenül ragaszkodik elhatározásához. Legközelebb hosszabb szabadságra megy és azután többé nem is foglalja el hivatalát. Utódjául első sorban Kossuth Lajos Tódort, Kossuth Lajos ifjabbik fiát emlegetik leginkább, aki ezidő szerint az olasz államvasutak egyik igazgatója, s a kinek szaktekintélyét világszerte ismerik és nagyra becsülik.

A képviselőház május 27-iki ülésén folytatták a cseléd törvény tárgyalását. Rövid vita után nagy meglepetésben részerült a Ház; az összes még feliratkozott szónokok törlötték neveiket és Justh Gyula elnök feltette a kérdést: Elfogadják-e a Ház általánosságban a cseléd törvényeket? Néhány nemzetiségi és demokrata képviselő kivételével az egész Ház elfogadta a javaslatot általánosságban. Szünet után megkezdtek a javaslat részletes tárgyalását.

A cseléd törvény és a két vasutás javaslat tárgyalása után az ülés szakot, mint rendesen, királyi kezirattal rekesztik be és nyomban utánna megnyitják a második ülés szakot, mert ezen még a kvóta dolgát is el kell intézni; a kvótát ezuttal is királyi döntéssel állapítják meg, előbb azonban a Háznak is bejelentik. A második ülés szak elején választják meg a delegáció tag-

jait, majdnem ugyanazokat, a kik az idel költségvetés megállapításában is részt vettek. A delegációk összeülése ezuttal Bécsben történik.

*

Wekerle Sándor miniszterelnök kedden Bécsbe utazott, a királynak jelentést tenni a koronázási ünnepélyekről; ez alkalommal felkeresi Beck báró osztrák miniszterelnököt is, a kivel a kiegyezés dolgában fog tárgyalni és valószínűleg megállapítják azt a terminust, hogy mikor kezdik meg újra az érdemleges kiegyezési tárgyalásokat, melyek most már Budapesten tartanak. A koronázási jubileum megünnepléséről szóló javaslatait Wekerle május 28-án terjesztette a képviselőház elé. A javaslat munkáskórház építésére két millió, az Erzsébet népakadémia számára 100 ezer, a vidéki kultur épületek építésére 500 ezer, az Árpád templom és a körülötte levő obeliszkre és arkra 600 ezer és a zágrábi kereskedelmi múzeum építésére 600 ezer korona megszavazását kéri.

KÜLÖNFÉLÉK.

Hihetetlen hírek.

Mondják: hogy a farkaslaki károsultak javára, városunkban fényes népnepélyt rendeznek;

mondják: hogy vasárnap, a város közepében levő fürdők olyan zsufoltak voltak, hogy drága pénzért se lehetett sehol ülőhelyet kapni;

mondják: hogy a közegészségügy javítása érdekében, városunkban ingyen népfürdőt építenek;

mondják: hogy a héten a collegium kertjében láttak egy embert sétálni, a kit a rendőrség éber figyelemmel kísért, nehogy szomorú elhagyatottságában öngyilkosságot követhessen el;

mondják: hogy a tifuszjárvány úgy megijedt a városunkban fogantatosított óvintézkedésektől, hogy azonnal beszüntette áldástalan működését;

mondják: hogy a Székely Dálda kiegészítésére már olyan tömegesen jelentkeztek, hogy több tagot ezentul már nem is alkalmazhatnak;

mondják: hogy városunkban megalakult az „Első Székely — Aszfaltkoptató — Társaság”;

mondják: hogy piacunkon, a hamisított tej árulását szigorúan ellenőrzik;

mondják: hogy a csiksomlyói bucsun az idén senkinek sem vették be a fejét.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **Dr Nagy György** országgyűlési képviselő nagyszabású beszédét, melyet a képviselőház szombati ülésén a cseléd törvény tárgyalása alkalmával mondott és melyről az összes fővárosi lapok a legnagyobb dicsérrel megemlékeztek, mai számunk első helyén egész terjedelmében közöljük

— **A Polgári leányiskolában** az ez évi iskolai vizsgák június hó 3-án lesznek megtartva.

— **Évzáró vizsgánk népiskoláinkban.** A közigazgatási bizottság elrendelte hogy a székelyudvarhelyi elemi és polgári iskolák évzáró vizsgálatai június hó 3. és 4. napjain megtartassanak.

— **Ürnapján,** azaz ma délelőtt 6 7. 8 és 9 órák a róm. kath. plébánia, templomban csendes misék mondatnak; kedvező időjárás esetén délelőtt 1/4 11 órák a Deák-terén tabori misét mond Lányi József felszentelt püspök (a ki gróf Majláth Gusztáv püspök helyettesítésül már kedden városunkba érkezett) utána Fuchs Gusztáv szentléleki plébános tart szentbeszédet. Ezután következik a szokásos ünnepélyes körmenet. Este 1/4 7 órák májusi ájtatosság

lesz, melyen Szentiványi Károly országgyűlési képviselő, a magyarországi kath. egyesületek országos szövetségének igazgatója szentbeszédet tart. Este 8 órák, a Budapest-szállodában az utolsó „Szent-Antal” estély tartatik meg. A Szent Antal estélyre egész nap a jegyeket az Irgalmas nővérek zárdájában a földszinten lehet váltani, este 1/2 7 órától pedig a Budapest-szállodában a pénztárnál.

— **Az Udvarhelymegyei Múzeum Egyesület** Ugron Ákos főispán elnöke alatt, vasárnap e hó 27-en délelőtt 11 órák a vármegyei ház kistermében tartotta választmányi gyűlését, melynek napirendjén a pénztárnok és könyvtárnok terjesztették elő jelentéseiket. A választmány elhatározta, hogy június hó 9-én közgyűlést hív össze, melynek tárgyaül az alapszabályok néhány pontjának szükségessé vált módosítását tüzte ki. Kívánatos volna, ha ezen valóban nemes irányú közmi velődési intézményünket úgy meggyénk; mint városunk közönsége több figyelmére és melegebb érdeklődésére méltatná, mert a legutóbb beállott nagy közöny miatt, már az egyet lelkesebb párfogóit és intézőit is bizonyos csüggedés fogta el. Mint minden téren, úgy itt is messze hátra maradunk a többi székely megyéktől és bizony egy cseppet se csodálkozunk, ha a nagy versenyben mindég csak hátul cammogunk. Egyetlen intézményünk és egyeletünk is alig van már, melyet ez a gyilkoló közöny a bomlás vagy feloszlás felé ne siettetett volna és ha ez így tart, maholnap az utolsó falu színvonalára degradálódunk; mert a várost nem területi nagysága, merev kőháza tesz valóban városossá, hanem a közhasznú és közművelődési, valamint társadalmi intézmények sokasága és azoknak a közérdekre való áldásos hatása emeli.

— **A gyermeknap eredménye.** A május hó 18. 19 és 20-án tartott gyermeknapon eszközölt gyűjtések eredményének jegyzéke. 1. Róm. kath. templomban 75 K 30 f. 2. Református templomban 57 K 42 f. 3. Barátok templomban 55 K 4 f. 4. Unitárius templomban 18 K 8 f. 5. Áll. polg. leányiskolában 10 K. 6. Molnár Károly tanár úrtól 10 K. 7. Pálffy Jenő szolgabíró úrtól 5 K. 8. Székelykeresztúrról 166 K 54 f. 9. Helybeli kereskedők adománya 124 K, összesen 521 K 38 f, kiadásokra fordított 4 K 66 f. Rendeltetési helyére elküldetett 516 K 72 f. A gyűjtéseknél közreműködtek: Nosz Gusztávné, Mátéffy Domokosné, Demény Ferencné, Vári Albertné, Deák Lajosné, Tamás Pálné, Szabó Andrásné, Vajda Ferencné urhölgyek és Molnár Margit, Kassay Irén, Takács Ida, Langer Adolfin, Burnász Erzsébet, Szabó Ilus, Lakatos Vilma kisasszonyok.

— **Tornaverseny.** Az Egerben tartott országos tornaversenyre városunkból e hó 23-án, a ref. collegium 31 növendéke ment el Kovács Dániel és Szabó András tanárok vezetésével. A tanulók utközben a fehéregyházi honvédelmet, a névtelen szabadsághősök és Petőfi lánglelkű költőnk iránt érzett őszinte kegyeletük jeléül megkoszorúzták, onnan gyalog, katonás sorrendben Segesvárra vonultak, hol Pefőfiszobra előtt rótták le a kegyelet szép adóját, este pedig Sebessi Ákos kir. közjegyző szives vendégszeretetéből a Frank-szállodában voltak vacsorán.

— **A tifuszjárvány,** mint hiteles helyről értesítenek — Istennek hála — nem terjed, a mi az elég korán érvényesített óvintézkedéseknek tulajdonítható. A kórházban 9 beteget ápoltak, ebből 5 már elbocsátott, a városnál pedig 20 megbetegedés van bejelentve.

— **Erdélyrészi vásárok.** Pénteken május 31-én Monor; június 1-én

Kápolnokmonostor, Lekenca, Oláh laposbánya; 2-án Bözöd, Brád, Zám; 3-án Székelyudvarhely, Marosvásárhely, Nagysink, 4-én Szászváros; 5-én Szilágycseh, Zilah; 6-án Brassó; 8-án Felvincz.

— **A rendőrség figyelmébe.** Több oldalról panaszt vettünk, hogy a szemétkihordás városunkban mostanság, épen a tifuszjárvány idején, a lehető legrendetlenebben történik. Az egyes házaknál garmadába gyűjtött szemétrakásokkal hetekig várják a szemétkihordót — hiában. Már olyan ellenőrizhetlen hírek is szállingóznak, hogy a szemétkihordókat egészen más, különben is tiltott munkálkodásokra használják fel a város urai. Mi vádaskodni nem akarunk, azt azonban joggal követelheti adófizető közönségünk, hogy a szemétkihordás pontosan és a fennálló szerződés szerint történjék s hogy erre nagyobb gondot fordítson az ellenőrzésre hivatott rendőrség.

— **Kitüntetés.** A temesvári iparkiallítás, iparművészeti szatyája, városunk derék polgárát Balázs Károly eszteregályos mestert, kiállított tárgyairól elismerő oklevéllel tüntette ki. Az oklevelek magyar stílusú díszítő rajzait Juhász Árpád festőművész a «Magyar Nép művészete» című mű szerkesztője készítette, régi kalotaszegi varrottas motívumok felhasználásával. Mindég örömminkre szolgál, ha székely udvarhelyi derék és szorgalmas iparos polgártársaink haladásáról és érdemeik elismeréséről számolhatunk be, mert hiszen az ő méltatásuk városunknak is becsületére és dicsőségére szolgál. A derék, szorgalmas és törekvő Balázs Károlynak is őszinte szívből gratulálunk elért sikeréhez és kívánjuk, hogy mint többi iparos polgárainknak, hogy vajha jithon is úgy tudják méltányolni munkásságukat, mint a messze idegenben, a hol az ország többi jeles iparosaival kelhetnek nemes versenyre. Becsüljük és pártoljuk a magunkét, hogy iparosaink ne legyenek kénytelenek boldogulásukat a Székelyföld határain vagy, a mi még rosszabb, az Oceanon túl keresni.

— **Figyelmeztetés.** A helybeli róm. kath. főgimnáziumban az 1907—8. tanévi beiratások az I., II. és III. osztályban felsőbb rendület folytán f. évi június 30., július 1. 2. 3. és 4-ik napjain eszközölhetők. Szeptemberben a nevezett osztályokba tanulók csak abban az esetben vétetnek fel, ha a felvételt a megállapított és még be nem telt létszám megengedi. A beiratáskor 12 K 20 f felvételi díj fizetendő. Az igazgatóság.

— **Keresztény szocialis alakuló gyűlés Székelyudvarhelyen.** Majus 26-án d. u. 4 órák a róm. kath. fiúiskolában számosan az iparos és munkások közül gyűlést tartottak a következő tárgysorozattal. 1. Ének Isten áld meg a magyart. 2. Mit akarnak a keresztény szocialisták? fejtegette P. Chrysostomus. 3. Az alapszabályok ismertetése és azok értelmében való megalakulás. 4. Ideiglenes tisztikar megválasztása. — (Ideiglenes elnök Szebeni Antal, titkár P. Chrysostomus, jegyző Daróczy László lett) és jegyzőkönyv hitelesítők kijelölése. 6. Zárszó és ének: Hazádnak rendületlenül légy hive oh magyar! Az ujonnan megalakult egylet 80 tagot számlál. Gyűlés után a jelenvolt tagok jelvényvel és nemzeti színű szalaggal a főutcán rendben, barátságosan végigsétáltak. Adja Isten, hogy a kereszténység és hazaszeretet egyében szervezkedő munkások a társadalmi válaszfalakat eltüntetni segítsék és kitartó bajnokaik legyenek a szocialis békének és egyetértésnek, mely munkaadót és munkást, dologra és tudományokra képesített embereket összehozza, barátokká, testvéreké tegye.

— **Halálozás.** Jó öreg kucséberesünk, magyarul déligyümölcs árusunk Jaklics György a ki nehéz megrakott kosarával éjeken át bolyongott egyik vendéglőből a másikba, kínálgatva szerencsejátékával a mulatozó ifjúságot, mint sajnálattal értesültünk szintén a tifuszjárvány áldozata lett, és temetése kedden délután nagyszabású közönség részvételével, a zenekar gyászhangjai mellett történt. Ernst György és Benedek Géza, a szegény ember elhalálása alkalmából gyűjtést indítottak és 31 K, 80 fillért összegyűjtöttek; ebből 20 koronáért koszorút vettek a koporsójára, a fennmaradt többletet pedig 11 K, 80 fillért a városi szegényalap javára szolgáltatták be. Ez emberséges szép tettük nem szorul bővebb dicséretre.

— **Farkaslaka pusztulásáról** már lapunk más helyén megemlékeztünk; most egy másik szemtanútól még a következő kiegészítő részleteket kaptuk: A vihar Pálfalva felől jövet első sorban a templomot és tornyot rongálta meg, azután a papi lakot, tanítói lakot és iskolát és azonkívül 18 lakóházat teljesen szétrombolt; ezenkívül 33 csúrt és istállót; a vihar ereje olyan elementáris volt, hogy a templom melletti kertből és egyéb helyeken is 40—60 cm. vastagságú hársfákat kitepte, vagy derékban kettétörte; a házakról és csűrökről leszakított boronákat, koszorufákat 12—16 méter, a házak fedelét 80—100 méter távolságra is elvitte. Az embereket az uton földhöz teperte és sokan csak úgy menthették meg életüket, hogy egy-egy mélyedésben levő fához kapaszkodtak. A Farkaslakán okozott károkat körül-belül 70—80 ezer koronára becsülik. Kisebb nagyobb károkat okozott még Kecsed, Kisfalud és Szentlélek községekben is. A károsult emberek nagyrésze az utcán tanyázik és a hirtelen beállott esőzések még jobban tönkre teszik az amúgy is megrongált, fedőtlen házaikat. Itt gyors és hatalmas állami segélyre volna szükség és hisszük, hogy a székely kirendeltség egy percet sem mulaszt el annak ki- eszközlésére, addig pedig jótékony intézményeinknek és egész társadalmunknak kötelessége a szerencsétlenek balsorsán enyhíteni.

— **Püspöki körút.** Folyó hó 22-én a déli gyorsvonattal érkezett Homoródköhalom állomására Dr Lányi József tiniumi felszentelt püspök, Gróf Mikes János közszeretben álló udvarhelyi főesperes és Orbán János székelykeresztúri plébános kíséretében. Az állomáson Szabady Tivadar főszolgabíró és Gáspár János lövetei plébános fogadták. Zsombor községben a kath. templom előtt felállított díszes diadalkapunál Péter József zombori jegyző üdvözölte a lakosság nagy lelkesedése mellett, hol a főpásztor meghatóan emlékezett meg a községet pusztulással fenyegető kivándorlásról s annak káros oldalait szép beszéddel tárta fel a nép előtt. Karácsonfalván a diszkapunál Pünköszt Géza karácsonfalvi lakos ny. telekkönyvvezető, Homoródremetén Molnár Lajos ny. kántor-tanító, Homoróddal-máson a kath. megyebíró fogadta az építendő róm. kath. kápolna helyén felállított diszkapunál. Impozáns és lélekemelő volt a lövetei fogadtatás, a hol ezerre tehető néptömeg várta Elekes Nándor jegyzővel az elén a püspököt. A püspököt községről községre bandériummal kísérték, tarackok adtak tudtul közeledését a falvakhoz. A Lövétén adott püspöki díszbezd alkalmával Mikes János gróf főesperes köszöntötte igen szép beszéddel, mint ezuttal Majláth gróf püspök helyettesét. A püspök igen szép beszéddel válaszolt. A főpapot nem csak mint lángeszű és lánglelkű püspököt tanulták megismerni a vele érintkezők, de mint fenkölt lelkű, művelt embert is, ki közvetlen, természetes,

Deák Antal
Erdélyrészi vásárok

szives és nyílt modorával embertársait szívéhez bilincseli és örökre felelhetetlené teszi magát és igy méltóan helyettesíti a fenkölt gondolkozásu kegyelmes püspököt gróf Majláth Gusztáv Károlyt.

— **Sepsiszentgyörgy a székely küldöttségben.** Az erdőtörvény módosítása és az állami erdőkezelés megszüntetése tárgyában a „Székely-Udvarhely” hasábjain megindított mozgalom az egész Székelyföldön visszhangra talált. Napról-napra érkeznek még most is a küldöttséghez való csatlakozásról szóló lelkes hangú bejelentések lapunk szerkesztőségéhez. E héten Sepsiszentgyörgy város közbirtokossága és az ottani Gazdakör is bejelentette küldötseit: Koréh Enire ref. lelkés és Péter János birtokos személyében. A bejelentéssel kapcsolatosan Koréh Endre, a „Független Székelység” című 48-as függetlenségi ujság megalapítója, igen szép levelet intézett hozzánk, melyben többek között így szól: Hosszas propagálás, folytonos serkentés kellett, míg végre a közbirtokosságok észrevették, hogy az ő bőrükön van szó. De másfelől — mint sokfelé előfordul ez, — a hangadók bizonyos kicsinyléssel, sőt gyanakvással szemlélték az Önök mozgalmát. — Nem azért írom ezeket meg, mintha mi itt épen igy gondolkoznánk, hanem azért, mert ez jellemző adat és szomorú tünet akkor, a mikor a hérces haza a székelymentés jelszavától cseng. Hiszen ott van a „Független Székelység” egyik utóbbi számában (58. sz.) az itteni gazdák helyzetének vázolója, abból is kitűnik, hogy bizony a székelyek ügye sokszor épen a miatt jut háttérbe, mert kitudja milyen egyéni cirkulusokkal akad össze. Hanem azért mégis az az impresszióm van, hogy az Önök mozgalmát feltartóztatni nem lehet többé — hála Istennek! S ha a százkra menő küldöttség megjelenik a miniszter előtt, gondolkozóba kell, hogy ejtse, — mégis nagy bajnak kell lenni a Székelyföldön, ha ennyi ember demonstrálja a tavalyi nagy kérvény igazát. Örömmre szolgál, hogy ismét többfelől jelentkeznek a közbirtokosságok a küldöttségbe. (Itt bejelentik Komolló, Szentivánlaborfalva és Sepsiszentgyörgy küldötseit). Levelet igy fejezi be: A mikor hazafas buzgóságukhoz és lelkes munkájukhoz erőt, kitartást, reája áldást, dicsőséget kívánok tiszta szívből, maradok jóakaró munkatárjuk stb. Kommentárt nem fűzünk ehhez a levélhez, csak annyit mondunk, aki a székelységet csak egy kissé szereti s azt akarja, hogy a beláthatlan mennyiségű és merhellen kincseket érő székelyföldi erdők még meglevő roncsait a biztos pusztulástól, valamint a székely népet anyagilag és erkölcsileg is a tönkrevástól megmenteni segítse, az ellensége nem lehet ezen mozgalomnak.

— **A kolozsvári ref. kollegium győzelme.** Az egri országos torna

versenyen a kolozsvári ref. kollegium ifjúsága a füles lapda játékban elnyerte az első díjat, az egri káptalan által ajándékozott ezüst serleget. A derék ifjak kedden reggel érkeztek haza Kolozsvárra, hol az indóháznál várakozó nagyszámú közönség tomboló lelkesedéssel fogadta őket.

— **Nagy nyereség** kis sorsjegyszámokkal a legbiztosabban úgy érhető el, ha Bogdány S. fővárosi sorsjegyiroda részvénytársaságnál, Budapest, IV. Károly körút 20. rendeljük meg osztálysorsjegyeinket. E cégnél kaphatók kizárólag a nagyon kedvelt alacsony számok 1-től 300-ig. A születési éveket tartalmazó számok 1801-től az 1900 számig ugyan csak itt szerezhetők be. Siessünk, nehogy elkéssünk a rendeléssel, mert e különleges számok rövidesen elfognak.

— **A jövő körzője!** Szénásy Béla magyar gyártmányu új szabadalmazott fejes körzői a legjobbak. Kapható: **Betegh Pál és Társa** könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Császárfürdő Budapest, Nyári és téli gyógyhely a magyar irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénes hévízü gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő kényelmes iszapfürdők, uszodák, török-, kő- és márványfürdők; hőlégszénsavas- és villamosvízfürdők. Ivó- és belégzési kúra. 200 kényelmes lakosztoba Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld. **Az Igazgatóság.**

Kiadja: **Betegh Pál és Társa** ujságkiadó intézete.

Butorraktár.

Jól felszerelt kárpitos és butorraktárban (Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 25. sz.) mindenféle butorberendezések, hálószoba, ebédlő és szalంగarnitúrák a legolcsóbb árban, külön divánok, asztalok, tükrök, vaságyak, mosdók stb. igen nagy választékban kaphatók. E körbe tartozó felszereléseket, saját érdekében áll mindenkinek raktárából beszerezni. Készséges szolgálattal:

Weisz Ármin

kárpitos kész butorraktára.

2036 - 907. sz.

Arlejtési hirdetmény.

A marosújvári m. kir. főbányahivatalnál a folyó évben szükséges 4000 (négyezer) métermázsza bükkfaiszén szállítására a m. kir. főbányahivatal helyiségében folyó évi június hó 17-én délelőtt 10 órakor arlejtési versenytárgyalás fog tartatni, melyre a vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy egy koronás bélyeggel ellátott és a vállalatuk után esedékes 5 százaléknyi bánatpénzzel

felszerelt és a feltételekben meghatározott módon kiállított zárt ajánlatokat a tárgyalás napjáig, illetve d. e. 10 óráig „Ajánlat faszén szállításra” feliratu borítékban lepecsételve, ezen főbányahivatal főnökének adják be.

Az általános árlejtési és szerződési feltételek a m. kir. főbányahivatal kiadói vagy a szertárnok irójában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

M. kir. főbányahivatal.

Marosújvárt, 1907. május 3.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Szépség és Egészség!

Kinek szeplő, pattanás vagy bármifolt van az arcán használja a teljesen ártalmatlan Dr. Biró-féle

Havasi Gyopár Crémel

mely az arcóbort igen hamar fehérré, tisztává és üdévé teszi.

Nagy tégely 1 K

Gyopár szappan 70 f.

Puder 1 korona.

Mindezekből
főraktár

WOLFF gyógyszer-tár Kolozsvárt.

Székelyudvarhelyen kapható: Meiszner Vilmos „Oroszlán” gyógytárában.

Vérszegénység és idegesség ellen már sok szert ajánlottak és hoztak forgalomba, de jószág és hatás tekintetében egységes közelíti meg a Dr. Biró-féle

vasas chinabort,

valódi tokajival, melynek kitűnő voltát mindenki elismeri. Kellemes ízű készítmény, mely a külföldi ezen fajta termékeket sokszorosan fölmúlja. Számos elismerő nyilatkozat és ajánlás kiváló orvosok részéről. Egy üveg ára 2 korona 40 fillér.

Világhírűek az eredeti

Remington Standard írógépek!

Hivatalokban, ügyvédek és kereskedőknél évek óta használatban.

Igen kényelmes havi részletfizetésre is szállítjuk.

Bemutatjuk működésben országszerte bárhol levélbeni megkeresésre, saját költségünkre és minden vételkötelezettség nélkül, vétel esetén pedig az egyszerű beoktatást 2—3 óra alatt díjmentesen teljesítjük.

Arjegyzék ingyen és bérmentve!

Glogowski és Társa Budapest, VI., Andrassy-ut 12.

Fiók Temesvár, Zápolya-utca 5., főképviselet Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31.

Ezen formuláré lemeteszendő és beküldendő hozzánk azáltal, aki írógéppünk díjmentes bemutatását kívánja.

T. Glogowski és Társa cégnek

Budapest, VI., Andrassy-ut 12.

Beleegyezem, hogy egy darab Remington-írógépet saját költségére nálam esetleg vétel céljából vételkötelezettségem nélkül bemutasson.

Kelt.....

aláírás.

Székelyföldi főképviselet, hol a Remington Standard írógép működésben megtekinthető s minden írógépkellék eredeti árakban kapható: **Betegh Pál és Társa** könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth Lajos utca 31 szám.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek

A közönség figyelmébe.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy ujonnan bevezettem üzletembe nagy választékban a

gyermek-kocsikat

üveg, porcellán és ajándék tárgyakat nagy választékban. Ugy hogy az minden igényeknek megfelelő legyen.

Együttal felhívom becses figyelmét mindig friss és jó minőségű fűszeráru osztályomra is és kérem szükség esetén szives pártfogásukat

teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Mauthner-féle leghiresebb kerti vetemény- és virágmagvak, ugyszintén gazdasági magvak nagy raktára.

Mindig friss fűszeráruk

Tulipános vizsgai íráslapok

csinos nemzeti színű kerettel, igen finom magyar gyártmányu papíron kizárólag

Betegh Pál és Társa

könyvnyomtató- és könyvkötő-intezetében könyv- és papírkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. a. kaphatók. Vidéki megrendeléseket azonnal elintézik; mintákkal bárhova készséggel küld.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régjónak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényél, csúznál és meghűléseknél, bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzékével ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegben K. -80, K. 1.40 és K. 2.- és úgyszólván minden gyógyszer-tárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszer-tára az „Aranyoroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt 1907.